



Nro 36.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK  
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben Májusnak 6 dik napján 1794.  
esztendőben.*

---

*Hadi Történetek.*

**B**oliö Cs. K. F. M. Lájtioántnak *Arlon* mellett történt tsatájáról, mellyről közelebb ki adott Kurirunknak 539 ik lapján egy két szóval mi is emlékeztünk, bővebb tudósítás küldetett a' Fels. hadi Kancelláriához, *Koburg* herczeg által *Catiloni* fő kvártélyából. E' szerént *April. 17* ik napján, reggeli 8 óra előtt, 35 - 40 ezer főből álló, és egynéhány colonnéra osztatott Frantziáság támadta meg, a' fellyebb nevezett *Austriai* Generálnak *Arlon* körül táborozott cordonját, a' ki tartván az ellenség által lejendő körül kerítetéstől, tanátsosabbnak lenni tartotta *Luxenbur-*

gig magát vissza vonni, mint gyenge corpusát a' forgandó szerentsének kotzkájára ki tenni, a' midőn mind a' Generál Stabtól való kapitány *Immer*, mind *Ferentz* fő hertzeg seregének Obestere Gr. *Nobili* hafznosan szolgáltak, a' magát vissza vont Austriai seregnek. *April.* 20-dik napján jókor reggel fel kerekedvén a' Hollándiai sereg az Orániai örökös hertzeg vezérlése alatt, meg támadta a' *Sambre* vizének bal partyán feküdt, és egynéhány erős redutákkal és sántzokkal körül keritetett Fr. tábort, és mind innen, mind a' körül belől fekvő erdőkből és helységekben ki üzte az ellenséget, 's mingyárt akkor szorosán be zárta *Landrecy* várát, melly történetről bővebb jelentést ígirt *Koburg* hertzeg a' hadi Kancelláriának. Következett napon, u. m. *April.* 21-dikén, 18 ezer főből álló, Fr. corpus ütött a' *Guisi* ország úttya mellett Gr. *Bellegarde* Generál Májor kormánya alatt tanyázott vigyázó seregeinkre, és ki nyomván őket ör-álló helyeikből, számos ágyúkkal és lovassággal rakták meg azokat. Értésére esvén ezen történet *Koburg* hertzegnek, leg ottan egynéhány batallion gyalogságot, és escadron lovasságot küldött Gr. *Bellegarde* segítségére, mellyek minekelőtte még oda érkezhetek volna, egy olly hadi fortélyt gondolt a' nevezett Generál, melly által éggyszeriben vissza vettetett az ellenség, minekutánna 100 embert, 3 ágyút, és 2 haubitzáat hagyni kéntelenítették volna a' tsata piatzon. — B. *Alvintzy* F. M. Lájtinántot is nyúghatatlanokdatni kezdették a' Frantziák, *April.* 8-ik napján, *la Capelli* tanyájában, a' ki is eleinte egész bátorsággal és álhatatossággal védelmezte ugyan önnön magát: mivel mindazáltal, egy felől is egy 10 ezer főből álló collonnében, más felől is hasonló számú ellenség mársirozott ellene, szemek láttára, a' leg szebb rendben, és minden veszteség nélkül hátrább vonta magát. Ugyan akkor, a' midőn e' történet seregeinknek jobb szárnyával, bal szárnyára is, mellynek kormánya B. *Kray* Gen. Májorra való bizattatva, rajta tsaptak a' Frantziák, de itt sem

bóldogúlhattak; sőt a' mi nagy gyalázattyokra szolgál, 1000 embernek hátra hagyásával, vissza vettek kevés, de bátor és vitéz seregeink által. Az Austriai és Hollándiai égyyesült seregek által el foglaltatott Fr. tábor hely alkalmas lévén *Landrecy* várának ostromoltatására, *April.* 20-ik napját követett éjjel el kezdetett a' futó sántzoknak ásatások, mellyben olly szerentsések voltak seregeink, hogy akkor még csak égyetlen eggy embert se vesztettenek el, melly dolognak folytatása, hogyha hasonló lejénd el kezdetéséhez, nem sokára ez is hatalmunk alá fog vettetni. — Minekutána *Malgarni* és *Beaurepaire* mellett magokat bé sántzolták, és *April.* 22-ik napján, külső örrön állott seregeinket minden felől nyúghatatlankodtatni kezdték, sőt eggy kevésbé helylyebb is nyomták volna a' Frantziák, három collonét küldött ellenek *Koburg* hertzeg, mellynek égyike *Gr. Bellegarde* Gen. Májor vezérlése alatt, jobbra *Louzi de France* felé marsirozott, és mind *Malgarniból*, mind más szomszéd helységekből ki nyomván a' *Sambre* vizén által üzte őket; másika *Gr. Rinsky* F. M. Lájtinánt kormánya alatt *Beaurepaire* ellen ment, 's onnan is ki tölta kakas uraimékat; a' harmadikat a' *Pesáni* erdő felé vezette *B. Alvinczy* F. M. Lájtinánt, 's ottan sem engedett nékiek további maradást. — *April.* 23-ik napján semmi sem történt, azt mindazonáltal észre vették bölts és szemes hadi vezéreink, hogy az ellenség által tétetett rendelések, és mozdulások égyenesen *Landrecy* várának ostromunk alól lejéndő fel szabaditatasára tzeolzzanak (d).

## L. 2

(d.) *Landrecy*, avagy *Landrechies Hannoniának* kitsiny, de igen mesterségesen meg erőssitetett váraskája, holott már a' *Sambre* vizén akár melly terhes hajókkal is lehet hajókézni. Ennekelotte az *Austriai* *Belgyiomhoz* tartozott, hanem a' *Pyrenéusi* békosságben (melly 1659-ik

Báró *de Vins* hadi Tármesternek *Turinból* ide érkezett tudósítása szerint, sok helyeken próbát tettenek Pedemontziumnak határain a' Frantziák; de mindenütt szerentsétlenek vóltak. — *Saorgió* mellett néhány tetőknek el foglaltatása által csak nem el zárták az oda bé vivő útakat; hanem az égyyesült Austriai és Szárdiniai seregek által onnan is le üzetettek. A' *Génuai* respublicának földére lett erőszakos bé menetelekből azt a' következtést húzzák ki vezérjeink, hogy egész erejeket Pedemontzium ellen akarja az ellenség fordítani. — *Ferdinánd* Austriai fő hertzeg, *Lombárdiának* kapiánnya szükségesnek lenni itilvén a' *Turini* udvarral, és Pedemontziumnak táborozó seregeinkel való égyyességének további fenn tartatását, két batallion gyalogságot, és egy escadron Uhlánusokat küldött *Asti* környékének fedezésére. Továbbá, mivel naponként szaporodik a' *Génuai* földön táborozó Frantzia seregeknek száma, és nemcsak a' Szárdiniai, hanem az Austriai házhoz tartozó Pedemontziumi tartományokra is kölförülük fogaikat, el kerülhetetlenül szükségesnek itilte ő hertzega, *Antal* fő hertzeg magyar gyalog regementéből két bataliont, a' *Gyulai* szabad seregéből, egy osztályt, *Alessandriába*; *Alvinczi* gyalog regementjét egy *Slunus* batalionnal *Tortonába*; *Reisky* regementéből két, *Sirássoldó* regementéből pedig egy bataliont *Lódiba*, és az eddig *Cremonában* kvártélyo-

---

*esztendőben az úgy nevezett Faczán szigetben szeresztetett a' Frantziák és Spanyólok közt) XIV Lajos Jr. királynak engedtetett. Eugénius Szabaudiai hertzeg, Austriának leg főbb héraosa, 1712-ik esztendőben meg szállotta azt a' Frantziák és Austriakusok közt támadott hadakozás alatt; hanem Albemarle Grófnak Denain alatt történt szerentsétlen ütközete miatt, kéntelen vólt annak vittatását félbe szakasztani.*

zott Uhlánusoknak égyik divisióját ugyan *Pávid-  
ba* küldeni.

*Kortrickból*, Austriai Flandriának fő és nevezetes városából, *April.* 19-ik napján iratott magános levélből olvasunk egy különös hadi történetet, melly rendkívül való ditsiretére szolgál az Angliai Uhlánusoknak. *Bouille* Fr. Marchiónak vitéz fia, a' Britanniai Uhlánusoknak Obestere nagyon el ragadtatván buzgó verének heve által, sokkal közelebb ment az ellenséghez, mint sem kellett volna, és ámbár rendkívül való vitézséggel viselte légyen is magát, még is mindazáltal el nem kerülhette a' patriótáknak kezeit, a' kik el fogván, 's meg esmérvén ötet, illetén szókkal vigasztalták: *Várj, úgymond, hólnap a' gyilkotinén fog a' fejed tántzolni.* Látván a' Brittus Uhlánusok kedves ifjú Obestereknek veszedelmbe lett esését, meg búsult oroszán módjára rohantak az ellenségre, és sokakat *Plutó* eleibe küldvén közzülök, szerentséssen ki mentették ötet gyilkosainak markokból. A' nevezett marchiónak inasai közzül egy ki költözött Frantzia leg inkább buzgott kedves urának meg szabadittatásában, 's maga három Sansculottot terített a' földre, ennekfelette annyit meg sebesített közzülök, hogy felső ruhája, nyakravalója, 's inge is ugyan izzadott a' vértől.

*Trierből*, avagy *Treviramból* illetén foglaltú levél érkezett hozzánk: A' *Merzkircheni* sántzoktól fél órányira táborozott Fr. sereg, bé nem mervén várni a' *Hundsriichenből* segítségünkre siető Prusszus seregeket, fel szedték vették sátor-fáikat, 's vissza mentek *Sierki* táborjokba. Az Austriai lovasság utánok eredvén, sokat le szabadalt közzülök, 's eggynehányat el is fogott. — — *Melas* Generál itten is gyözedelmi koronát kötött magának, a' kórmánya alatt lévő seregek hitel felett való akadályokkal küszködtenek, 's talám többet szenvedtek az eleség szüksége, mint az ellenség tüze és fegyvere miatt; még is meg nem tsüggedett vitézi szívek, el nem aludott tüzők.

Nem másnak, hanem ezeknek a' semmi veszedelemtől nem irtódzó *Márs* fiainak köszönhetik a' *Treviriek* az ellenség fenyegetődzéseitől lett megmenekedéseket, a' minthogy meg is mutatták irántok való háladatosságokat, nemcsak elegendő ételt és italt, hanem e' mellett 2000 forintot küldvén az éhség és szomjúság miatt meg fáradott vitézeknek meg jutalmaztatásokra. Ugy hallatik, hogy *Arlont* vissza vette *Bolió* Generál az ellenségtől, erővel é, vagy az ellenségnek onnan lett szabados elmenetele után, bizonyossan nem tudjuk?

A' *Brüßzeli* levelek ekként szóllanak az *Aprilisnek* 17 ik és 18 ik napján történt tsatákról, és az akkor szerzett győzedelemről: Még ennél nevezetesebb tsata nem történt az idén, mellyben nemcsak az égyyesült, hanem a' patrióta seregek is, vitézekhez illendő módon viselték magokat, de végtére is kéntelenek vóltak a' győzdelmi koronát az elsőbbeknek engedni. A' *Hassusok* is újjobban meg bizonyították azt vitézi tetteik által, hogy ők meg érdemlik a' *Hassus* nevet, 's el nem távoztak őseiknek ditsíretes nyomdokaitól. A' *Denaini* Fr. sántzokból esső módra hüllott reájok az ágyú golyóbis, még is meg hágták azokat, 's ki verték onnan ellenségeiket. Itten áldozta fel az ifjú *Gr. Pálffy* is a' *Szerviai* szabad seregnek kapitánnya, vitézi életét. Nemcsak a' *Caesar* nevű *Frantzia* tábornak, hanem más erős sántzoknak is birtokában vagnak immár az égyyesült seregek — külső tábori őrlőink már *Picardiának* földén állanak, *Koburg* hertzegnek fő kvártéllya pedig *Bochainban*, *Guise* és *Landrecy* közt vagon.

A' *Londoni* levelek erőssitik, hogy a' *Hágai* congressusban a' végeztetett vólna el, hogy 90 ezer főből álló *Prusszus* sereg hadakozzon ez idén a' *Frantziák* ellen, kik közzül 32 ezer *Britannia* zsoldba vétetett fel, és a' *Yorcki* hertzeg ármádiájával fog ölzve kaptsoltatni, 20 ezer pedig a' Császár költségén fog tartattatni, 's a' *Rajua* mellett lévő *Austriai* seregek mellett maradni. —

*Hood* Anglus Admirál azzal az izenettel küldötte *Cock* kapitányt az Admirálitáshoz, az az, a' tengeri dolgokat folytató és igazgató kótmány székhez, hogy mivel erőseknek lenni találta Bastiában a' Frantziákat, és a' *Paoli* Generál pártjára állott Korsusok is kevés segítségére vóltanak: kéntelen vólt *Bastiát* Korsikának fő és leg erősebb városát az ostrom alól fel oldozni, 's hajóra ültetni hadi seregeit.

\* \* \*

Tegnap előtt dél után érkezett ide *Zetzwitsch* vasas regimentéből való kapitány *Klee*, mint kurir azon újjabbi győzödelemnek kellemetes hírével, mellyet múlt hólnapnak 26 dik napján vettek *Catillon* mellett az égyyesült Austriai Anglus és Hassus seregek a' Frantziákon, mellynek kezdete, folyása, és végezete ekképen adattatik elő a' *Bétsi* hadi Kancellaria által: Az Austriai Belgyiomi hódolásnak *April.* 23 dik napján lett végbe menetele után, mingyárt más nap a' táborozó seregekhez ment a' Felsőleges Császá, meg szemlélte és meg vizsgálta azoknak fekvéseket, és mint ha előre meg érzette vólna a' következő viaskodást, illendő és hasznos rendeléseket tétetett. Más nap, u. m. *April.* 26 dik napján mingyárt a' napnak fel kelése után négy colonnében ment az ellenség seregeinkre, és a' mint hozzá lehetett vetni, minden colonné 25 - 27 ezer emberből állott. Egész erejét seregeinknek jobb és bal szárnyaira fordította, és vissza is nyomta az utólsóbbat *Troisvilles* mellett; hanem bezzeg el is vette vakmerő bátorságának érdemlett jutalmát. Mivel ellenek küldvén a' *Yorki* hertzeg a' *Zetzwitsch* vasas regimentet, az Anglus gárdát, és néhány könnyű lizerü lovas escadronokat, annyira megzavarta a' Frantziákat, hogy nemtsak 35 ágyúkat, egynéhány ezer embereiket, sőt még kórmányozó vezérjeket is *Chapuy* Generál, a' ki el fogattatott a' győzödelmesek által el vesztették, a' többi pedig nagy félelem és zürzavar közt

futott *Cambrayig* visszra. — Seregeinknek bal szárnya ellen, mellyet Báró *Alvinczy* F. M. Lájtinánt kormányoz vala, ment Fr. colonné erőszakosan által menvén a' *Helpe* vizén, *Priches* alatt hadi rendbe állott, 's mingyárt hozzá kezdett a' viaskodáshoz, mellyben említett vitéz hazánkfia B. *Alvinczy* sebet is kapott. Értésére adatván e' történet Fels. Urunknak, *Károly* fő hertzeget küldötte azon corpusnak kormányozására, a' ki Gr. *Kinsky* hadi Tármeister vezérlése alatt két bataliont küldvén az említett helységnek védelmezésére, olly hathatosan belé vágtak az ellenségek rendjeibe a' lovasok, hogy égyszeriben visszra ment a' *Helpe* vizén, és itten is számos embert és ágyút vesztett el. Seregeinknek derekára ütött Fr. colonne *Schmerzing* F. M. Lájtinánt által hasonló szerentsével verettetett visszra. A' fent említett kurirnak *Klee* kapitánynak el indulásakor még az ellenségnek üzésében lévén vitézeink foglalatosak, sem a' Frantziák', sem a' mi veszteségünket meg nem lehetett határozni, annyit mindazonáltal tudunk általa, hogy sokkal több vesztesége vólt az ellenségnek, mint minékünk. Az el fogattatott patriótáknak száma 1500 ra, a' nyert ágyúknak száma pedig 50 darabra ment. A' viaskodás reggeli 4 órától fogva setét estig tartott — a' *Landrency* erősségből ki tsapott Frantziákat is szerentséssen visszra üzték vitézeink. Az egész történetről bővebb tudósítást fogunk kapni, és bizonyosan közleni Erd. Olvasóinkal.

\* \* \*

Az Austriai Belgyiomi hódolás múlt hólnapnak 23-dik napján ment végbe, erről is körülállásosan fogunk jövő alkalmatossággal írni.

\* \* \*

A' máj postán azóknak küldöm az *Almanakot*, a' kik a' 400 — 500 numerusú coperták alatt olvassák a' *Magyar Kurirt*.

D. D S.